

ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПОДКРЕПИХА ВАРИАНТ НА ЗАКОНА ЗА ГОРИТЕ

На 4 юли 2006 г. на територията на РУТ – Шумен, се проведе Национално съвещание на ръководството на Националното управление по горите, Съюза на лесовъдите в България, началниците на Регионалните управления на горите и представители на Временната комисия за подготовка на предложения за изменения и допълнения на Закона за горите към Националното сдружение на общините в България. На съвещанието бяха обсъдени вариантите за изменение и допълнение на Закона за горите. Преди това във всички структури на НУТ и във всички регионални дружества на СЛБ бяха разисквани предложените 4 варианта за изменения в Закона за горите, които бяха огласени и чрез уеб страницата на НУТ. Позиция за промени в закона имаха и членовете на Националното сдружение на общините.

По време на срещата се оформи единно становище, което бе изразено с декларация. Около това становище всъщност се обединяват хиляди служители в горите, членове на Съюза на лесовъдите и членове на Сдружението на общините.

В Декларацията са казва:

Във връзка с провеждането на успешна гържавна горскостопанска политика и необходимостта от приемането на промени в Закона за горите, които да гарантират осъществяването на дългосрочна успешна управленска, контролна и производствена горскостопанска дейност, изразяваме следното становище:

Подкрепяме вариант за промени в Закона за горите, в който се предвижда създаването на гържавни предприятия, регистрирани по Търговския закон, на базата на сега съществуващите регионални управления на горите.

Този вариант е в исторически и в икономически аспект най-близко до спецификата на провеждане на горскостопанската дейност в България и което е още по-важно – бързо и без сътресения за системата ще заработи. Ще се съхраният потенциалът и целостта на лесовъдската колегия, което е гаранцията за приемственост и дългосрочно провеждане на гържавната горскостопанска политика.

В този вариант контролните функции, вменени на Националното управление по горите, са ясно регламентирани и ефективно осъществими. Гарантирано ще бъде и опазването на горския фонд от посегателства. Регионалните горски стопанства и общинските горскостопански структури ще осъществяват изпълнението на предвидените мероприятия и ще допринесат за обогатяването на горските ресурси и дивеча.

През 127-годишната история на гържавната горска политика българските гори са били подлагани на всевъзможни начини на управление и стопанисване. Историческите примери, както на добри, така и на унищожителни закони, са предостатъчно. За последните 15 години лутанията в това отношение поставиха на изпитание съдбата на горите на България и лесовъдския професионализъм. Ако тенденцията продължи, само след 10–20 години последствията ще бъдат крайно неблагоприятни, а в някои райони и опустошителни.

Усложнената структура на управление на горскостопанската дейност, предлагана в други варианти за промяна на Закона за горите, ще затрудни и ще бю-

рокраатизира системата на горите в национален мащаб и ще доведе до неоправдано изразходване на парични средства. Осъществяването на който и да било от тях ще доведе до по-нататъшно разделяне на горските структури и на българската лесовъдска колегия. След проведените разисквания на срещата, предхождани от дискусии във всички колективи на структурите на Националното управление по горите и гържавните дивечовъдни станции, вземайки предвид становището на Съюза на лесовъдите в България и на Временната комисия за подготовка

на предложения за изменения и допълнения на Закона за горите към Националното сдружение на общините

ДЕКЛАРИРАМЕ:

Лесовъдската колегия е готова да поеме отговорността за бъдещото стопанисване и съхраняване на горите на България.

Обсъденият и подкрепен от Националното съвещание вариант на Закон за изменение и допълнение на Закона за горите, регламентиращ регистрирането на Регионалните управления на горите като гържавни предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон, представя професионалното виждане на лесовъдската колегия по преструктурирането на отрасъла и има следните предимства:

– Този вариант най-пълно отговаря на интересите на националното горско стопанство и осигурява оптимални условия за постигане на стратегическите цели за дългосрочно стопанисване на горите;

– Осигурява оптимално финансиране на гържавния и общинския горски сектор, което ще гарантира реинвестициите, необходими за стопанисване и възобновяване на горите, ще се акумулират средства за лесокulturни мероприятия, охрана, строителство на горски пътища, противоерозионни съоръжения и други;

– Гарантира оперативност в управлението на паричните потоци по местосъздаването им, близък предварителен, текущ и последващ контрол върху тях;

– Позволява да се избегне поредното разделяне на системата, води до повишаване на авторитета на горската администрация и ще гарантира професионалните действия в горите;

– Ще повиши заинтересоваността на местните власти за развитието на гържавните предприятия.

В момента не е толкова важно дали проект за изменение и допълнение на Закона за горите ще влезе в пленарната зала на Народното събрание до месец или два. Важното е да влезе такъв законопроект, който да предостави гората за стопанисване от лесовъдската колегия, в съответствие с лесовъдската наука и опита от над стогодишната практика.

Специфика и предимства на борсовата търговия

Борсовата сделка е публична двустранна търговска сделка с борсови стоки, която се сключва на открит, високоорганизиран, силноконцентриран и бързолквиден борсов пазар. По принцип борсовите пазари са силно демократизирани по своя характер и представляват глобален пазар за всички видове биз-

● Високопрофесионално и резултативно борсово посредничество от страна на брокера, свободно избран от клиента на минимална цена. Брокерските комисиони са в границите 0.5–2 % от стойността на сделката (в зависимост от нейната стойност).

● Минимални разходи за използване на повечето борсови системи (информационна, комуникационна, регистрационна, офертна, клирингова) по време на сключване на борсовите сделки. Дължимата борсова такса за сключена на борсата сдел-

ните борсови стоки в съвременността. Широкото ѝ присъствие на световните борсови пазари е обусловено от следните нейни характерни особености:

– тя е важна промишлена суровина, всекидневно преработвана в големи количества за производството на масова разнородна продукция с разнообразно предназначение;

– търгува се свободно и без географски ограничения почти навсякъде в света;

– поддава се на стандартизация, типизация и унификация в количес-

СТАРТИРА ПРЕДЛАГАНЕТО НА ДЪРВЕСИНА ЧРЕЗ СТОКОВА БОРСА

нес, в т.ч. и за гребния, предлагайки му специфични механизми за застраховане срещу непредвидимите промени в пазарната ценова конюнктура. Накратко, най-съществените особености на борсата в качеството ѝ на публичен пазар са:

● Всеобща достъпност за всички пазарни субекти, желаещи да я използват.

● Гарантирана равнопоставеност в процеса на търгуването.

● Пълна прозрачност на специфичните процедури по офертирането, сключването и финализацията на борсовата сделка.

● Висока степен на финансово осигуряване, не само на сключването на борсовите сделки, но и на тяхното изпълнение.

● Бързо разрешаване на споровете по борсовите сделки, реализирано от „собствения“ съд на борсата – законово регламентирания Борсов арбитраж.

● Напълно безплатно офертиране от страна на участника в борсовата търговия, както и максимално бързо и широко оповестяване на направеното търгово предложение от негова страна в интернет страницата на борсата чрез нейната собствена *Bulletin Board System* и по електронен път в регионалните ѝ центрове в страната. Всички тези действия са за сметка на борсата, при което клиентите ѝ не дължат нищо до момента на сключването на борсовата сделка.

Още през първата борсова седмица от предлагането на обла дървесина на пога на ССБ бяха реализирани продажби

Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ, инж. Елена ВЕЛИЧКОВА – Национално управление по горите; Доц. Симеон ЕЛАЗАРОВ, Ваня ХАДЖИЕВА – Софийска стокова борса АД

ка е от 0.15 % до 0.25 % от стойността на борсовата сделка в зависимост от вида на пазара – срочен или спот.

Трябва да подчертаем, че осигуряването на всеобща достъпност, пълна равнопоставеност и максимална прозрачност на стоковата борса са напълно гарантирани, не само законово, но и технологично. Демократичните процедури за търговия в съвременния свят имат един всепризнат вътрешноприсъщ недостатък – те са много бавни. Борсата е съвременен инструмент за цивилизована търговия, преодоляващо този недостатък, без да нарушава откритостта и прозрачността ѝ.

Дървесината е една от традицион-

но и качествено отношение; – нейният добив, както и потреблението ѝ са подложени на известни сезонни колебания, т.е. характеризират се с известна неравномерност във времето;

– търсенето и предлагането ѝ са балансирано в разумни рамки, ценовите колебания са честни, но не са в големи граници;

– тя е сравнително трайна и запазва своите качества за относително продължителен период.

Дървесината се търгува активно в края на XX и началото на XXI в. на всички видове открити пазари – аукционите, спот и срочните стокови борси, а нейните цени редовно се котира на много борси в различни части на света – в Америка (нап-

пример на Чикагската търговска борса), в Европа (например на Виенската стокова борса), на Балканите (например на Истанбулската стокова борса) и т.н. През 90-те години на миналия век на спот борсовите пазари в Източна Европа търговията с дървен материал процъфтява. Особено големи количества дървесина се търгуват в Русия, където освен на универсалните стокови борси (Российская товарно-сървевая биржа), крупни сделки са се сключвали и на трипе специализирани „горски“ борси – „Интерлес биржа“ в Санкт Петербург, „Российская лесная биржа“ и „Лесна биржа“ в Москва.

В България борсовата търговия е възстановена в началото на 90-те години на ХХ век, а през 2006 г. Софийската стокова борса АД (ССБ) чества своя 15-годишен юбилей. В нашата страна първите наценки на борсова търговия с дървесина се правят на ССБ, която е и първата борса у нас след промените от 1989 г. През 1992–1993 г. на ССБ се прави първи по рода си опит в страната за създаване на специализиран борсов кръг за търговия с дървесина и горски продукти.

През 1992 г. се сключва договор между Комитета по горите, в качеството му на възложител, и Софийската стокова борса, като изпълнител, за разработка на „Проект за формиране и развитие на борсовата търговия с дърво и продукти от дърво“. Основната цел на работата бе да се формира положително отношение у пазарните и непазарни субекти към борсовата търговия с дървесина и да се формира механизъм за борсово търгуване с продукти на дърводобивната и дървообработващата промишленост в България. Проектът бе успешно завършен и приет през есента на 1992 г., след което бе даден старт на неговата реализация. Осъществяването на проекта е прието да стане на два етапа. Първият етап обхващаше работата по организацията на специализиран борсов кръг за търговия с дървен материал на Софийската стокова борса, а вторият включваше дейността по създаването на отделна борса за търговия с дървесина в България. В рамките на първия етап бяха реализирани следните стъпки – подготвен, обсъден и приет бе учредителният договор за създаването на специализирания борсов кръг с потенциалните му членове, а така също бе осъществена подготовката на първите професионални борсови посредници (бро-

кери) за търговия с дървен материал.

Определена бе и датата за първата сесия на специализирания борсов кръг на Софийската стокова борса за търгуване с дървен материал. За съжаление поради неподходящо стечение на политическите и икономическите обстоятелства и настъпилите вследствие на това структурни промени в управлението на горския отрасъл в края на 1992 г. и в началото на 1993 г. този специализиран кръг за търговия с

щодостъпна, равнопоставена, публична и откритата дискусия;

– на борсата в демократичния свят се съчетават прозрачността и бързината на търговските операции;

– борсовата корпорация със своята клирингова система е гарант за изпълнението на всички сделки, сключени на нейния под;

– всички спорове по борсовите сделки се разрешават високопрофесионално и за минимално време от „собствения съд на борсата“ – Борсовия арбитраж;

● **Пилотен проект за продажба чрез Софийската стокова борса на обла дървесина, добита от държавни дивечовъдни станции**

● **Специфика и предимства на борсовата търговия с дървесина**

дървесина и горски продукти не работи.

Независимо от този първи несполучлив опит, на пога на Софийската стокова борса традиционно се търгува с дървесина и различни дървесни продукти.

Какво представлява Софийската стокова борса

Това е акционерно дружество, учредено и регистрирано съгласно Закона за стоковите борси и тържищата в България преди 15 години. За този период Софийската стокова борса АД се утвърди като водещ борсов пазар в национален мащаб, където се реализират над 80 % от годишния оборот на стоковите борси в страната.

На пога на ССБ търговията се реализира в три търговски кръга: кръг *Зърно*, кръг *Хранителни стоки* и кръг *Нехранителни стоки*. Търговията със стоки на пога на Софийската стокова борса се осъществява в съответствие с предвиденото в Закона за стоковите борси и тържищата и разпоредбите на борсовия правилник.

Предимства, форми и начини на борсовата търговия с дървесина в България

Известно е, че борсовата търговия е специфичен вид търговия на едро, която гарантира на своите участници някои от следните по-важни предимства:

– борсовата цена е истинска пазарна, реална равновесна цена, за която може да се каже, че е следствие от реалната среща на пазарното търсене и предлагане в една всеоб-

– в борсовата търговия се търгуват стоки с доказано качество;

– борсовите правила позволяват търгуването само на стоки с гарантиран произход и доказана легитимност, т.е. това е реално средство срещу „сивата икономика“;

– само при борсовото търгуване е възможно да се постигне т.нар. „левъридж“, или лостов ефект – със сравнително малък финансов ресурс всеки борсов играч да може да контролира несъизмеримо по-големи обеми стока;

– при борсовата търговия има т.нар. долна и горна граница на свободно движение на цената. Тя по същество лимитира максималния и минималния размер за покачване/спадане на цената на даден артикул за съответната борсова сесия. Фиксирането на такава граница предпазва участниците в борсовата търговия от понасянето на големи загуби вследствие на непредвидими и резки флукуации на цената на дадена борсова стока, от една страна, а от друга страна, предотвратява реализирането на спекулативни свръхпечалби;

– борсовата корпорация изключително внимателно следи за спазването на антимонополното законодателство, като лимитира максималния размер борсови контракти за съответен артикул, които може да закупи един участник в борсовата търговия;

– борсови сделки могат да се сключват единствено на пога на съответната борса и то само от специално лицензирани правоспособни брокери, което гарантира максимално коректното и професионално

изпълнение на поръчката на клиента;

– борсовият пазар е силно регулиран и контролиран от обществото пазар, който не може да извършва други операции, извън изрично позволените му от закона и лицензирани от надзорния държавен орган.

От 14.06.2006 г. НУГ стартира официално продажби на обла дървесина на пога на ССБ, като финал на пилотен проект за търговия на обла дървесина, добита от държавния горски фонд.

Историята на събитието в хронологичен ред:

● В края на март 2006 г. със заповед

● В края на май са организирани съвместни работни срещи и е проведено обучение на служителите на определените РУГ и ДДС от представителите на ССБ. Служители на ССБ представят същността на борсовата търговия и борсовата институция, запознават присъстващите с видовете борсови пазари, с видовете борсови сделки и др. Детайлно са разгледани и прецизирани договорите за поръчка между ДДС и брокерските къщи, членове на ССБ и спецификации към тях. Уточнени са крайните срокове за сключване на договорите и представяне на спецификациите, както и датите за стартиране предлагането на борсовите сесии на ССБ на

Резултати от предлагането на дървесина на пога на ССБ през първата борсова седмица

Анализът на извършените продажби още през първата борсова седмица от предлагането на обла дървесина на пога на ССБ очертава следните положителни резултати:

От предложените 19 позиции с обем 1668 куб. м още през първите дни е продадена дървесината по 9 позиции, предимно иглолистни трупи за бичене, в размер на 750 куб. м, т.е. продадени са 45 % от предложените количества.

Реализиран е сериозен ръст в цените нива: процентът на подобрение при продажбите на иглолистните трупи варира от 9 % до 21 %, което е добър показател за успешния старт на продажбите на обла дървесина чрез ССБ, особено в намирането на реалната пазарна цена, която удовлетворява търсенето и предлагането на съответните дървесни сортименти.

Основните цели и евентуалните перспективи пред търговията на обла дървесина чрез Софийска стокова борса

Основните цели на пилотния проект за продажби на дървесина, добита от ДГФ на пога на ССБ, са: постигане на пълна прозрачност, откритост и публичност при сделките и избягване на преките контакти между купувачите и продавачите; установяване на най-добрата реална пазарна цена за съответните дървесни видове и сортименти, които са предложени за продажба. Необходимо е след протичане на няколко борсови седмици с предлагане на дървесина да бъде изготвен детайлен анализ на извършените продажби, в т.ч. по отношение на търсенето на конкретни сортименти, ценови равнища и др., и при положителна оценка на този първи реален опит да се разработи подробна програма за продажба на дървесина чрез ССБ. Тази програма ще трябва да визира изготвянето на конкретни нормативни, организационни и технически мерки за внедряване на този начин на търговия с обла дървесина, добивана от ДГФ.

Успоредно с разработването на тази програма при отчитане на реален положителен резултат от пилотните продажби на дървесина чрез ССБ НУГ ще препоръча на своите структури – РУГ и съответните ДДС, да започнат планирането и предлагането на определени количества дървесина от разчетения им лесосечен фонд за продажби на пога на ССБ.

Антонина Василева и Ваня Хаджиева – котировщици на сесия (отляво надясно) регистрират първата сделка

на началника на НУГ е създадена работна група за изготвяне на план-програма, механизъм и съответната документация за търговия на обла дървесина, добивана от държавните дивечовъдни станции на пога на ССБ.

● След поредица от работни срещи на членовете на работната група са уточнени всички детайли, изготвен и подписан е рамков договор за сътрудничество между НУГ и ССБ, разработена и одобрена от началника на НУГ е подробна технологична схема за продажба на объл дървен материал чрез ССБ, изготвени и уточнени са съответните борсов договор и договор за поръчка. Избрани и одобрени са регионалните управления на горите със съответните ДДС, които да предложат определени количества дървесина от конкретни сортименти.

около 1700 куб. м различни дървесни сортименти от иглолистна и широколистна дървесина, добита от ДДС.

● На борсовите сесии в периода 14.06–16.06.2006 г. стартира предлагането на около 1300 куб. м дървесина от: РУГ – Пазарджик, съответно ДДС „Алабак“, ДДС „Беглика“, ДДС „Борово“, ДДС „Широка поляна“, ДДС „Родопи“ и ДДС „Чепино“; РУГ – Бургас – ДДС „Граматиново“; РУГ – Велико Търново, съответно ДДС „Болярка“ и ДДС „Росица“; РУГ – Варна – ДДС „Шерба“; РУГ – Сливен – ДДС „Комел“; РУГ – Шумен – ДДС „Черни Лом“ и РУГ – Благоевград – ДДС „Дикчан“. На борсовите сесии в периода 21.06–23.06.2006 г. стартира предлагането и на останалите 350 куб. м дървесина от РУГ – Бургас – ДДС „Несебър“ и РУГ – Русе – ДДС „Дунав“.